

Heimfødning på vei ut

Iver B. Neumann (bildet), forskningssjef ved Nupi, blir professor ved London School of Economics. Mange vil huske at Neumann kritiserte Institutt for statsvitenskap i Oslo – der han selv aldri fikk jobb – for å ha et heimfødningssyndrom og frykte ny konstruktivistisk teori. Nå blir han altså Montague Burton Professor of International Relations, et professorat som tidligere har vært besatt av fremtredende akademikere som Susan Strange, Christopher Hill og Fred Halliday.

Ryktet om islamsk invasjon er sterkt overdrevet

Er Europa offer for en muslimsk invasjon, der barnefødsler er våpenet? Det amerikanske forskningscenteret Pew Research har nylig offentliggjort følgende fakta i saken: Fødselskullene synker i den muslimske befolkningen i Europa og slik har det vært de siste 20 årene. Hovedårsaken til synkende fødselskull er høyere utdanningsnivå blant muslimske kvinner.

I dag utgjør de 44,1 millioner muslimene i Europa tilsammen 6

prosent av kontinentets befolkning. I 2030 anslår Pew Research at andelen muslimer i Europa vil være 8 prosent. Kristendommen derimot, ekspanderer. I 1910 bodde to av tre kristne i Europa. Siden da har antallet firedoblet seg, fra 600 millioner til rundt 2,2 milliarder kristne i dag. Kristendommen er også den største religionen i verden. I dag har 115 land mer enn én million kristne og religionen fortsetter å kapre nytt land.

EØS? Stønn.

Hva skal vi vel med demokrati hvis alt ellers går greit?

KOMMENTAR
Frank Rossavik

Det var som om offentligheten trakk pusten, skulle til å si noe, men så ombestemte seg. Den ferske NOU 2/2012, «Utenfor og innenfor. Norges avtaler med EU», en av de tykkeste på flere år, ser ut til å gå nesten rett fra trykkeriet til arkivet.

Hvorfor så liten interesse? En av grunnene er at det utrederne, ledet av professor Fredrik Sejersted, kommer med, i sum er helt som ventet. I stedet for denne mursteinen kunne de ha levert en lapp med følgende tekst: «EØS er bra for økonomien og dårlig for demokratiet. Hilsen utvalget.»

En annen grunn er at EØS er en genistrek. Avtalen kom i sin tid fordi EU skapte sitt indre marked og Efta-statene ville henge seg på. Nokså tilfeldig falt prosessen sammen med at spørsmålet om fullt medlemskap i EU også kom på dagsordenen i de fleste Efta-statene. Det endte med at Sverige, Finland og Østerrike gikk inn i EU fra 1995, mens Norge som kjent stemte nei for andre gang høsten 1994.

Mye kan sies om EØS' betydning for folkeavstemningen og debatten, men det er ganske sikkert at avtalen svingte et avgjørende antall tvilere mot nei.

Slik ble EØS til glede for mange. Ihuga nei-folk ble glade for at det tross alt ikke endte med fullt EU-medlemskap, for marginen var knapp. De mer moderate nei-folkene fikk løsningen de helst ville ha.

Næringslivet fikk markedsadgangen det trengte. For mange ja-politikere var EØS også nok et greit kompromiss som sikret at Høyre og Arbeiderpartiet kunne samarbeide i regjering med hver sine nei-partier.

De misfornøyde er prinsipielt tenkende ja- og nei-folk. Begge gruppene er mest opptatt av at EØS er en grunnleggende udemokratisk tilpasningsprosess. Norge svelger unna direktiver fra Brussel med kun den fjerneste mulighet til å påvirke.

Ja-folkene vil selvsagt ha fullt medlemskap i stedet for, nei-folkene et «sveitsisk»

system med bilaterale avtaler eller en frihandelsavtale med tillegg.

Begge disse gruppene kaver i hver sin tilsynelatende umulige posisjon.

Den prinsipielle ja-siden er svakere enn noen sinne, økonomisk, organisatorisk, på meningsmålingene og i det offentlige ordsdiktet. Det har ikke bare med eurokrisen å gjøre. Folk flest bryr seg rett og slett døyten om hvorvidt norske politikere og byråkrater har innflytelse i EU-institusjonene eller ei.

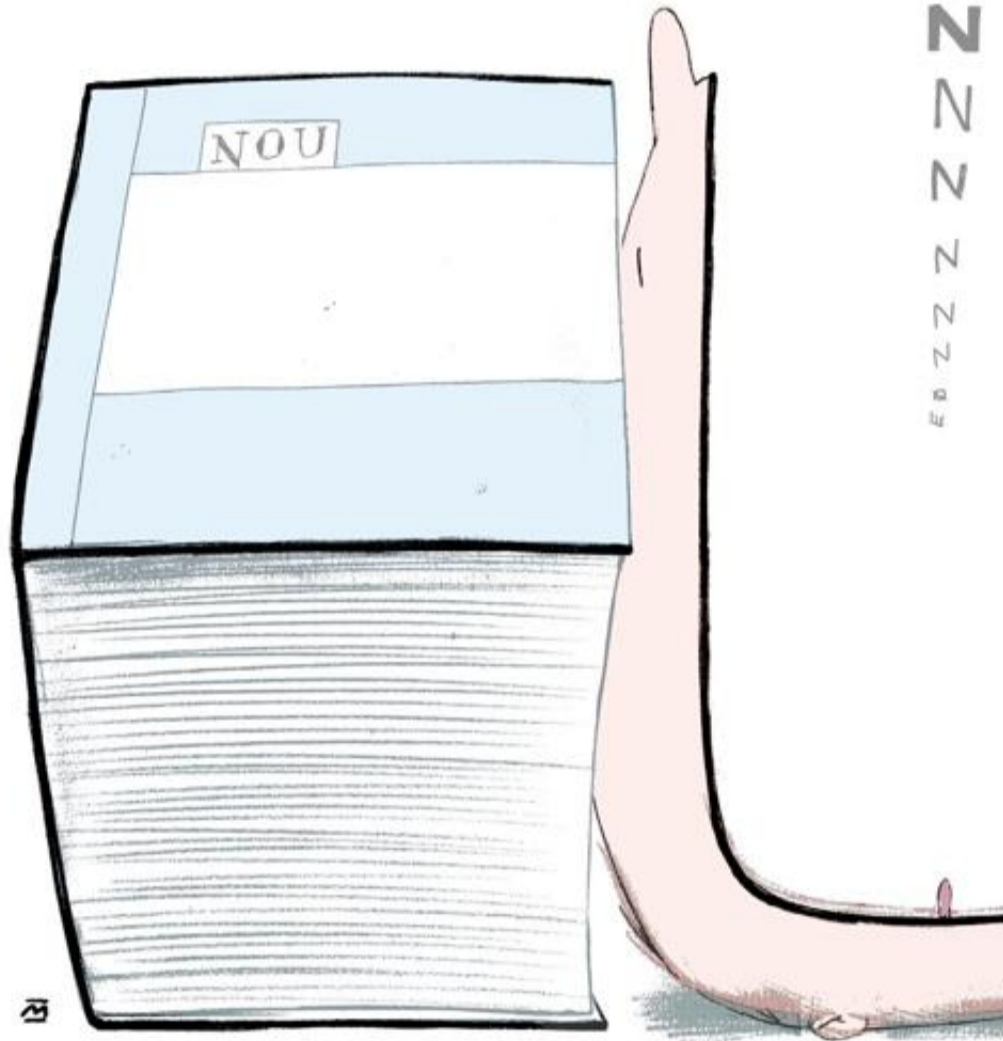
Den prinsipielle nei-siden, som er mye sterkere på alle måter, synes å tro at EØS innebærer et svik mot folkeviljen uttrykt i november 1994 og i senere meningsmålinger om EU-medlemskap. Det er tvilsomt. EØS-avtalen har hele tiden vært støttet av et klart flertall på meningsmålinger, unntatt på én nå i det siste.

Dessuten: Hvis folk flest hadde vært mer enn litt bekymret for EØS og annen EU-tilpasning, ville ikke Senterpartiet og SV ha slitt med å holde seg over sperregrensen.

I den ferske NOU-en brukes begreper fra demokratiteori: EØS-avtalen mangler *normativ legitimitet* fordi den truer sentrale demokratiske verdier, men den har *sosial legitimitet* ved at den har støtte fra et flertall av befolkningen og av de folkevalgte.

Sannelig er det noe fascinerende over at folk synes å være temmelig likegyldige til folkestyre i vanlig forstand. Vi ser fenomenet i mange varianter. For eksempel er det ingen tvil om at den europeiske integrasjonsprosessen i seg selv er et eliteprosjekt med liten folkelig forankring. Likevel har utviklingen fra EEC via EF til EU blitt godtatt av folk flest i medlemslandene, ja til og med støttet på et vis. Årsaken er at integrasjonsprosessen lenge bidro tydelig til fred, stabilitet, vekst og velstand. Med den dype eurokrisen kan utviklingen være brutt, og derfor står også hele EU nå i fare.

Som et diktatur er Kina naturligvis ikke sammenliknbar med EU, men vi ser noe av det samme: Det kinesiske regimet klarer å holde kontrollen med maktmidler, men mest ved å sørge for stabilitet og økende velstand for de fleste av innbyggerne.

Eller se på Norge: «Folkestyrets forvirring og politikkenes retrett» var en hovedkonklusjon fra Makt- og demokratiutredningen i 2003. Forskerne påpekte en hel rad av faktorer. EØS var en av dem, men også svekkelsen av folkelige reformbevegelser og av de politiske partiene ble nevnt, sammen med det økte innslaget av lobbyisme, redusert lokalt selvstyre, rettsliggjøring av politikk (at problemer løses ved lovfesting av individets rettigheter), stadig mer omfattende privatisering, med mer.

Makt ble flyttet ut av folkevalgte organer. Stemmeseddelenes betydning ble stadig mindre, konstaterte maktutrederne.

Rapporten deres ble møtt med et huff

og et skuldertrekk, og i dag er den glemt. Jeg har ikke lest på langt nær alle 911 sider i den ferske utredningen om Norges avtaler med EU, men nok til å anbefale den. NOU 2012/2 gir bred oversikt også over Schengen og andre sider ved samarbeidet Norge-EU, og er skrevet i en tilgjengelig form.

Feltets nerder vil neppe finne mye overraskende. For egen del hevet jeg øyenbrynene kun én gang, der et samlet utvalg viser til at EØS-avtalen er blitt mye mer omfattende og forpliktende enn opprinnelig antatt, og «det kan diskuteres hvor mye lenger Stortingets samtykke fra 1992 kan gi politisk legitimitet». Der har EØS-motstandere noe å gripe tak i.